

23 września 2025 r.

Karol Nawrocki
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Kancelaria Prezydenta RP
Biuro Interwencyjnej Pomocy Prawnej i Listów
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

Petycja

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2018 poz. 870), w imieniu organizacji pozarządowej Stowarzyszenie Amnesty International działającej w celu ochrony praw człowieka, wnoszę petycję w interesie publicznym z prośbą o:

zmianę stanowiska Prezydenta RP wyrażonego we wniosku do Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2025 r. o zbadanie zgodności z Konstytucją ustawy z dnia 6 marca 2025 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, co do zarzutu jej niezgodności z art. 31 ust. 3 w związku z art. 54 ust. 1 Konstytucji

1) w zakresie, w jakim do art. 53 § 2a pkt 6, art. 119 § 1, art. 256 § 1 oraz art. 257 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17, z późn. zm.) wprowadza nowe przesłanki dyskryminacyjne w postaci: wieku, płci lub orientacji seksualnej, z art. 2, art. 42 ust. 1, w zw. z art. 54 ust. 1 Konstytucji;

2) w zakresie, w jakim:

a) do art. 53 § 2a pkt 6, art. 119 § 1, art. 256 § 1 oraz art. 257 ustawy powołanej w pkt 1 wprowadza nowe przesłanki dyskryminacyjne w postaci: niepełnosprawności, wieku, płci lub orientacji seksualnej,

b) w art. 53 § 2a pkt 6, art. 119 § 1 i art. 257 ustawy powołanej w pkt 1 eliminuje zaimek „jej” - z art. 31 ust. 3 w związku z art. 54 ust. 1 Konstytucji.

Jednocześnie wyrażam zgodę na ujawnienie danych Amnesty International jako podmiotu wnoszącego petycję na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego.

Uzasadnienie

Ochrona przed dyskryminacją należy do szczególnych obowiązków państwa zgodnie ze standardami uniwersalnego i regionalnych systemów ochrony praw człowieka. Postanowienia w tym zakresie zostały zawarte w artykule 14. Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, czy w artykule 2. ust. 2. Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych. Zakaz dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny wynika również wprost z artykułu 21. Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w którym wskazano w szczególności takie przesłanki dyskryminacyjne jak płeć, rasa, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religia lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek i orientacja seksualna. Zakaz dyskryminacji ustanawia również Konstytucja RP w art. 32 ust. 2, w myśl którego nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Konstytucja w zakresie przesłanek dyskryminacyjnych ustanawia katalog otwarty, odnoszący się do każdej cechy osobistej, która może być motywem nierównego traktowania.

To właśnie z ogólnej zasady niedyskryminacji zawartej w powyższych regulacjach wynika obowiązek ujawniania motywów sprawców i surowszego karania przestępstw zaliczanych do kategorii tzw. przestępstw z nienawiści (ang. hate crimes), przestępstw popełnianych właśnie z motywem dyskryminacyjnym. Ochrona przed przestępstwami motywowanymi uprzedzeniami ze względu na niepełnosprawność, wiek, płeć lub orientację seksualną nie tylko nie stoi w sprzeczności z Konstytucją RP, ale stanowi wyraz poszanowania konstytucyjnego zakazu dyskryminacji.

Co więcej, poszerzenie katalogu przesłanek dyskryminacyjnych ustawą z dnia 6 marca 2025 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, przybliży Polskę do realizacji międzynarodowych zaleceń w zakresie standardu ochrony przed mową nienawiści i przestępstwami z nienawiści. Na konieczność wzmocnienia przez Polskę ochrony karnej przed przestępstwami z nienawiści wskazywały międzynarodowe organy ochrony praw człowieka, w tym Komitet Praw Człowieka w Uwagach końcowych dotyczących siódmego sprawozdania okresowego Rzeczypospolitej Polskiej, Komitet Praw Dziecka w uwagach końcowych do połączonych piątego i szóstego sprawozdania okresowego Polski, Komitet Ministrów Rady Europy w zaleceniu CM/Rec(2010)5 dla Państw Członkowskich w zakresie środków zwalczania dyskryminacji opartej na orientacji seksualnej lub

tożsamości płciowej, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej w Sprawozdaniu na temat praw podstawowych – 2023, a także Europejska Komisja Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji w Raporcie ECRI dotyczącym Polski w szóstym cyklu monitoringu. W szczególności wielokrotnie zalecano uzupełnienie przepisów Kodeksu karnego o przesłanki niepełnosprawności, wieku, orientacji seksualnej i tożsamości płciowej jako podstaw przestępstw z nienawiści. Obowiązek badania i ujawniania motywów sprawców przestępstw na tle homofobicznym i transfobicznym wskazywał Europejski Trybunał Praw Człowieka w licznych orzeczeniach obejmujących m.in. wyrok z dnia 9 lutego 2012 r. w sprawie Vejdeland i inni przeciwko Szwecji, skarga nr 1813/07; wyrok z 14 stycznia 2020 r. w sprawie Beizaras i Levickas przeciwko Litwie, skarga nr 41288/15; wyrok z 1 czerwca 2021 r. w sprawie Association ACCEPT i inni przeciwko Rumunii, skarga nr 19237/16; wyrok z 14 czerwca 2022 r. w sprawie Stoyanova przeciwko Bułgarii, skarga nr 56070/18 czy wyrok z 14 stycznia 2021 r. w sprawie Sabalić przeciwko Chorwacji, skarga nr 50231/13. W wyroku z 10 lipca 2025 r. w sprawie Bednarek i inni przeciwko Polsce, skarga nr 58207/14 Trybunał orzekł, że nie wywiązując się z obowiązku zapewnienia skutecznej i realnej ochrony osobom dotkniętym dyskryminacją m.in. ze względu na orientację seksualną Polska narusza artykuł 3 w związku z artykułem 14 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Jednocześnie Europejski Trybunał Praw Człowieka wielokrotnie badając problematykę relacji wolności wyrażania opinii i podlegania do nienawiści jednoznacznie wskazywał, że ochrona przewidziana art. 10 Konwencji podlega ograniczeniom, a w szczególności nie może służyć do celów sprzecznych z wartościami Konwencji, w tym zakazu dyskryminacji. W wyroku z dnia 6 lipca 2006 r. w sprawie Erbakan przeciwko Turcji, skarga nr 59405/00 Trybunał wskazał, że „[...] tolerancja i poszanowanie dla równoważnej godności istot ludzkich stanowią podstawy demokratycznego, pluralistycznego społeczeństwa. Dlatego też w zasadzie w niektórych społeczeństwach demokratycznych, może być konieczna penalizacja, a nawet zapobieganie wszelkim formom wypowiedzi, które upowszechniają, podżegają, promują lub usprawiedliwiają nienawiść opartą na nietolerancji [...], o ile wszelkie narzucone „formalności”, „warunki”, „ograniczenia” i „kary” będą współmierne do realizowanego uprawnionego celu”. Stanowisko to powieli orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego w zakresie gwarantowanej w art. 54 ust. 1 Konstytucji wolności słowa, wskazując, że nie ma ona charakteru absolutnego, a w związku z tym może podlegać ograniczeniom. W wyroku z dnia 30 października 2006 r, sygn. akt P 10/06 Trybunał wskazał, że „W świetle art. 30 Konstytucji wykluczone jest takie zniesienie lub ograniczenie poszczególnych wolności i praw, które prowadziłoby do naruszenia godności człowieka. [...] W tych warunkach należy uznać, że im silniejszy jest związek danego prawa albo wolności z

istotą godności człowieka, tym lepiej (skuteczniej) winno być ono chronione przez władze publiczne. [...] Z art. 30 Konstytucji wynika ponadto, że adresowany do władz publicznych nakaz poszanowania godności człowieka oznacza, iż także zasady ustrojowe, wyrażone w przepisach zamieszczonych w I rozdziale Konstytucji, muszą być realizowane w sposób, który nie powoduje naruszenia godności człowieka. [...] Należy uznać, że wolności i prawa wyrażające kwintesencję i stanowiące emanację godności człowieka, w tym cześć, dobre imię i prywatność [...], mogą zasługiwać na pierwszeństwo w kolizji z wolnością słowa oraz wolnością prasy i innych środków społecznego przekazu, a w konsekwencji prowadzić do ich ograniczenia, niezależnie od tego, że mają one nie tylko wymiar indywidualny, ale też ogólnospołeczny”. Ingerencja w prawo do wolności wyrażania opinii polegająca na ochronie przed przestępstwami motywowanymi uprzedzeniami jest niezbędna w społeczeństwie demokratycznym w celu ochrony praw grup dyskryminowanych.

Na aprobatę zasługuje także przyjęta przez ustawodawcę zmiana eliminująca zaimek „jej” w art. 53 § 2a pkt 6, art. 119 § 1 i art. 257 Kodeksu karnego, dzięki której kluczowym elementem determinującym kwalifikację przestępstwa z nienawiści będzie motywacja sprawcy, a nie posiadanie przez pokrzywdzonego cechy chronionej. Przesunięcie akcentu na dyskryminującą motywację i objęcie ochroną także przestępstw popełnionych z błędnym założeniem, iż pokrzywdzony posiada daną cechę, czy wobec osób, które mają dla sprawcy rzeczywistą lub domniemaną relację z grupą lub osobą posiadającą cechę chronioną, zapewni skuteczniejszą ochronę przed przestępstwami z nienawiści, tym samym pełniej realizując zasadę niedyskryminacji. Równocześnie zmiana ta pozostaje w zgodzie ze standardem wyznaczonym przez orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 7 lipca 2008 r. w sprawie C-303/06, Coleman przeciwko Attridge Lowe i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w wyrokach z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie Škorjanec p. Chorwacji, skarga nr 25536/14 i z dnia 7 lutego 2025 r. w sprawie Minasyan i inni p. Armenii, skarga nr 59180/15.

Wobec powyższego, mając na uwadze, że ustawa z dnia 6 marca 2025 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny realizuje konstytucyjny zakaz dyskryminacji, a zarazem zmierza do wypełnienia międzynarodowych zaleceń w zakresie standardu ochrony przed mową nienawiści i przestępstwami z nienawiści, wnoszę o modyfikację wniosku poprzez wskazanie, że wskazana ustawa w zakresie, w jakim do art. 53 § 2a pkt 6, art. 119 § 1, art. 256 § 1 oraz art. 257 Kodeksu karnego wprowadza nowe przesłanki dyskryminacyjne w postaci: wieku, płci lub orientacji seksualnej oraz w zakresie, w jakim: do art. 53 § 2a pkt 6, art. 119 § 1, art. 256 § 1 oraz art. 257 Kodeksu karnego

w pkt 1 wprowadza nowe przesłanki dyskryminacyjne w postaci: niepełnosprawności, wieku, płci lub orientacji seksualnej i w art. 53 § 2a pkt 6, art. 119 § 1 i art. 257 ustawy powołanej w pkt 1 eliminuje zaimek „jej” - nie jest niezgodna z Konstytucją.

Anna Błaszczak-Banasiak

Dyrektorka Stowarzyszenia
Amnesty International

Lista organizacji popierających petycję:

Amnesty International jest globalnym ruchem ponad 13 milionów ludzi, którzy niesprawiedliwość na świecie traktują osobiście.
Razem zmieniamy świat, by każdy mógł korzystać ze swoich praw.
Ruch jest laureatem Pokojowej Nagrody Nobla.